

На основу члана 51. став 1. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, број 91/05),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

П Р А В И Л Н И К
О УТВРЂИВАЊУ ПРОГРАМА МЕРА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ
ЖИВОТИЊА ЗА 2010. ГОДИНУ

Правилник је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 6/10

Члан 1.

Овим правилником утврђује се Програм мера здравствене заштите животиња за 2010. годину, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Конкретне мере здравствене заштите животиња, рокови, начин спровођења тих мера, субјекти који ће их спроводити, извори и начин обезбеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мера утврђени су програмом из члана 1. овог правилника.

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-00011/2010-09
У Београду, 2. фебруара 2010. године

М И Н И С Т А Р

др Саша Драгин

ПРОГРАМ МЕРА
ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА ЗА 2010. ГОДИНУ

Ради спречавања појаве, раног откривања, ширења, праћења, сузбијања или искорењивања заразних болести животиња спроводиће се:

1) обележавање и евидентирање животиња, регистрација и евидентирање газдинстава и уношење података о обележеним и евидентираним животињама и регистрованим газдинствима у Централну базу података о обележавању животиња (у даљем тексту: Централна база);

2) зоосанитарне и биосигурносне мере и добробит животиња;

3) активни надзор здравственог стања животиња на газдинствима;

4) имунопрофилактичке мере;

5) дијагностичка испитивања на нарочито опасне заразне болести;

6) дијагностичка испитивања говеда на бруцелозу, туберкулозу, ензоотску леукозу говеда и болест плавог језика, дијагностичка испитивања оваца и коза на бруцелозу и болест плавог језика;

7) дијагностичко испитивање на трихинелозу, салмонелозу и тифус живине, инфлуенцу птица, ихфлуенцу свиња, хламидиозу птица, инфективну анемију коња, лептоспирозу, кју-грозницу, болести риба, болести пчела и инфекцију говеда и оваца изазване аеробним и анаеробним узрочницима;

8) дијагностичка испитивања код побачаја;

9) дијагностичко испитивање у центрима за вештачко осемењивање говеда и свиња и дијагностичко испитивање приплодних бикова и нерастова који се користе за природно парење.

**I. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ И ЕВИДЕНТИРАЊЕ ЖИВОТИЊА, РЕГИСТРАЦИЈА И
ЕВИДЕНЦИЈА ГАЗДИНСТАВА И УНОШЕЊЕ ПОДАТАКА О ОБЕЛЕЖЕНИМ
И ЕВИДЕНТИРАНИМ ЖИВОТИЊАМА И РЕГИСТРОВАНИМ
ГАЗДИНСТВИМА У ЦЕНТРАЛНУ БАЗУ**

У циљу спречавања појаве, ширења, сузбијања и искорењивања заразних болести животиња и зооноза и обезбеђивања континуираног праћења кретања животиња, сва говеда, свиње, овце, козе, коњи и пси морају бити обележени и евидентирани у Централној бази, а газдинства на којима се налазе или узгајају говеда, свиње, овце, козе, коњи, живина, пчеле и рибе регистрована и евидентирана у Централној бази.

Средства за унос података у Централну базу обезбеђена су у буџету Републике Србије.

**II. ЗООСАНИТАРНЕ И БИОСИГУРНОСНЕ МЕРЕ
И ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА**

У циљу спречавања појаве ширења, сузбијања и искорењивања заразних болести животиња и зооноза и заштите животне средине спроводиће се дератизација газдинстава и објеката у којима се обавља ветеринарска делатност, најмање два пута годишње.

Власници и држаоци животиња дужни су да се старају о здрављу и добробити животиња и да предузимају зоосанитарне и биосигурносне мере на газдинству.

Забрањена је исхрана свиња помијама.

У случају постојања сумње да је животиња мучена, односно убијена противно прописима, процениће се степен угрожености добробити животиња, односно утврдити узрок угинућа.

III. АКТИВНИ НАДЗОР ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА ЖИВОТИЊА НА ГАЗДИНСТВИМА

На свим газдинствима на којима се држе и узгајају животиње вршиће се активни надзор здравственог стања од стране ветеринарских организација којима су по јавном конкурсном и закљученом уговору са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство), уступљени наведени послови из Програма мера здравствене заштите животиња за 2010. годину (у даљем тексту: Програм мера).

На газдинствима на којима се држе и узгајају говеда, овце, козе, коњи, пчеле и рибе, ветеринарске организације/службе најмање једанпут годишње морају да изврше активни надзор, а на газдинствима на којима се узгајају свиње и живина најмање три пута годишње.

IV. ИМУНОПРОФИЛАКТИЧКЕ МЕРЕ

Имунопрофилактичке мере спроводе се вакцинацијом свиња против класичне куге свиња, живине против атипичне куге живине, паса и мачака против беснила.

1. Класична куга свиња

Класична куга свиња спречаваће се и сузбијати сталним одржавањем имунитета против вируса класичне куге свиња на свим газдинствима на којима се држе и узгајају свиње током целе године, вакцинацијом свих свиња вакцином од атенуираног К-соја вируса, према упутству произвођача вакцине, у складу са посебним прописом.

Обавезно је обележавање свих свиња приликом прве вакцинације против класичне куге свиња, односно пре стављања у промет, у складу са посебним прописом.

Уколико се прасад стављају у промет при старости мањој од 45 дана, морају бити обележена на прописан начин и потицати са газдинстава која су слободна од класичне куге свиња и на којима су вакцинисане све животиње, укључујући и крмаче и назимице.

Ветеринарска организација/служба која обавља послове обележавања и вакцинације свиња о томе води прописану евиденцију и податке уноси у Централну базу.

Извршиће се категоризација популације свих свиња у Републици Србији на:

- 1) дивље свиње;
- 2) домаће свиње које живе или бораве на отвореном простору;

3) домаће свиње које живе на газдинствима на којима се узгаја до 10 свиња;

4) домаће свиње које живе на газдинствима на којима се узгаја од 11 до 100 свиња;

5) домаће свиње које живе на фармама на којима се узгаја више од 100 свиња.

Свиње које се изводе на заједничку испашу, као и дивље свиње у ограђеним одгајалиштима морају бити вакцинисане једанпут годишње, и то најкасније 15 дана пре пуштања на испашу, односно насељавања у ловиште.

Власници свиња као и корисници ловишта дужни су да обезбеде услове за хватање и вакцинацију свиња како на газдинству, тако и дивљих свиња у ограђеним ловиштима.

Извршиће се попис ловишта и других станишта дивљих свиња са проценом популације дивљих свиња и густине насељености.

У складу са епизоотиолошком ситуацијом, а на основу посебних програма Министарство може спроводити вакцинацију дивљих свиња ван ограђених ловишта.

Министарство може на основу анализе ризика извршити контролу имунолошког статуса свиња и дивљих свиња серолошким прегледом крвних серума у овлашћеној лабораторији.

Обавезно је вршење лабораторијских испитивања на класичну кугу свиња свих угинулих и одстрелених дивљих свиња.

Правна лица која се баве ловством, односно корисници ловишта дужна су да обезбеде одговарајуће услове за ветеринарско-санитарни преглед одстрелене дивљачи. У случају угинућа и пре излова дивљих свиња обавештавају надлежног ветеринарског инспектора који ће ради прегледа на класичну кугу свиња, од угинуле и одстрелене дивље свиње обезбедити узорковање, односно надзирати слање одговарајућег материјала на лабораторијска испитивања у Научни институт за ветеринарство Србије у Београду или Научни институт за ветеринарство „Нови Сад” у Новом Саду.

За сваку појаву класичне куге свиња обавезно се обавља епизоотиолошки увиђај.

Средства за узорковање угинулих и одстрелених дивљих свиња, дијагностичка испитивања на класичну кугу свиња, набавку вакцина, дијагностичко испитивање имунолошког статуса свиња, накнаду штете за убијене животиње, еутаназију са нешкодљивим уклањањем лешева, дезинфекцију и дератизацију зараженог објекта и дворишта, обезбеђена су у буџету Републике Србије.

Средства за спровођење вакцинације коју врше ветеринарске организације обезбеђена су у буџету Републике Србије.

2. Атипична куга живине (Њукастл болест)

У циљу спречавања појаве, ширења и сузбијања атипичне куге живине, сва газдинства на којима се налази живина и перната дивљач морају бити регистрована и евидентирана у Централној бази.

Живина, перната дивљач и голубови у свим облицима држања и узгоја мора да се вакцинише против атипичне куге вакцинама произведеним од лентогених сојева, тако да стално буду имуне. Контрола имунолошког статуса након извршене вакцинације вршиће се серолошким прегледом крвних серума.

У случају неповољне епизоотиолошке ситуације, а на основу посебних програма израђених применом анализе ризика, Министарство може да наложи спровођење вакцинације живине и пернате дивљачи, која се држи у екстензивним условима узгоја против атипичне куге живине, вакцинама произведеним од мезогеног соја вируса.

Спровођење вакцинације врши овлашћена ветеринарска организација/служба под надзором ветеринарске инспекције.

Научни или специјалистички ветеринарски институти сачињавају за власнике живине и пернате дивљачи у интензивном узгоју програм вакцинације и контроле имунолошког статуса (20 узорак крви по објекту 10-14. дана после извршене вакцинације у периоду това или одгоја, а у периоду експлоатације носиља приплодних и конзумних јаја свака два месеца). У случајевима неповољне епизоотиолошке ситуације сачињавају за живину и пернату дивљач у интензивном узгоју посебан програм имунопрофилактике које су дужни да обавезно доставе надлежној ветеринарској инспекцији.

Код живине намењене за тов у екстензивним условима узгоја, вакцинација ће се обавити двократно у старости од једног дана у инкубатору распршивањем, као и од 14-18. дана кроз воду за пиће, распршивањем или окулоназално према упутству произвођача.

Код живине намењене за производњу приплодних и конзумних јаја у екстензивним условима узгоја, вакцинација ће се обавити четворократно: прва вакцинација ће се обавити у инкубатору у старости од једног дана распршивањем, а остале у старости од 3, 6 и 12 недеља према упутству произвођача вакцине укључујући и могућност употребе инактивисане вакцине.

Перната дивљач и голубови који се држе у екстензивним условима узгоја вакцинисаће се према посебном програму научних и специјалистичких ветеринарских института укључујући могућност употребе инактивисане вакцине.

Под екстензивним условима гајења живине подразумевају се газдинства у којима се држи или узгаја мање од 350 јединки живине и пернате дивљачи.

За сваку појаву атипичне куге живине обавезно се обавља епизоотиолошки увиђај.

Средства за дијагностичка испитивања код појаве сумње на атипичну кугу живине, накнаду штете за убијене животиње, еутаназију са нешкодљивим уклањањем лешева, дезинфекцију и дератизацију зараженог објекта и дворишта обезбеђена су у буџету Републике Србије.

3. Беснило

Обавезна је вакцинација свих паса и мачака старијих од три месеца једанпут годишње према упутству произвођача вакцине.

Корисници ловишта дужни су да по ловиштима, воде евиденцију о псима који се користе у ловне сврхе.

Обавезно је обележавање свих паса који нису обележени на прописан начин приликом њиховог вакцинисања против беснила.

Вакцинација паса и мачака обавиће се инактивисаном вакцином.

Све одстрелене лисице морају се дијагностички прегледати на беснило.

Правна лица која се баве ловством, односно корисници ловишта, обавезни су да у случају угинућа или излова лисица обавесте надлежног ветеринарског инспектора који ће ради прегледа на беснило организовати узимање и слање узорака материјала на лабораторијска испитивања у Научни институт за

ветеринарство Србије у Београду или Завод за антирабичну заштиту „Луј Пастер” у Новом Саду.

У складу са епизоотиолошком ситуацијом, а на основу посебних програма Министарства може се спроводити вакцинација и других животиња на прописан начин, као и вакцинација пријемчиве дивљачи оралном вакцином.

Власници животиња које се држе на испашаи треба да спрече контакт дивљих и домаћих животиња.

Министарство може на основу анализе ризика извршити контролу имунолошког статуса паса и мачака серолошким прегледом крвних серума у овлашћеној лабораторији.

Средства за дијагностичка испитивања код појаве сумње на беснило, еутаназију са нешкодљивим уклањањем лешева, дезинфекцију објеката и дворишта и накнаду штете за убијене животиње обезбеђена су у буџету Републике Србије.

За псе и мачке познатих власника, средства за набавку вакцине против беснила и микрочипова за обележавање паса обезбеђена су у буџету Републике Србије.

4. Ехинококоза

Дехелминтизација паса и мачака старијих од три месеца против псеће пантљичаре *Echinococcus granulosus* обавиће се средством које поуздано убија зреле и незреле облике пантљичаре континуирано током целе године.

Ради спречавања ширења јаја пантљичаре у околину, обавезно је најмање 48 часова после третирања паса, њихов измет учинити нешкодљивим.

Правна лица која се баве клањем животиња за јавну потрошњу, као и власници који кољу животиње за сопствене потребе, морају промењене органе учинити нешкодљивим прокувавањем, спаљивањем или прерадом у кафилеријама. Нешкодљиво уклањање мора бити под надзором ветеринарске инспекције.

Ветеринарски инспектор у кланици води евиденцију о сваком утврђеном случају ехинококозе и о томе обавештава ветеринарског инспектора у месту порекла животиње.

V. ДИЈАГНОСТИЧКО ИСПИТИВАЊЕ НА НАРОЧИТО ОПАСНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Код сумње на појаву нарочито опасних заразних болести, извршиће се хитно узорковање материјала под надзором ветеринарског инспектора ради слања на дијагностичка испитивања, спровођење епизоотиолошког увиђаја и дијагностичка испитивања у овлашћеној лабораторији.

Средства за дијагностичка испитивања код појаве сумње на нарочито опасне заразне болести и испитивања у циљу стицања и одржавања статуса земље слободне од појединих нарочито опасних заразних болести, накнаду штете за убијене животиње, еутаназију са нешкодљивим уклањањем лешева, дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију зараженог објекта и дворишта, обезбеђена су у буџету Републике Србије.

VI. ДИЈАГНОСТИЧКА ИСПИТИВАЊА ГОВЕДА, ОВАЦА И КОЗА НА БРУЦЕЛОЗУ И БОЛЕСТ ПЛАВОГ ЈЕЗИКА, ДИЈАГНОСТИЧКА ИСПИТИВАЊА ГОВЕДА НА ТУБЕРКУЛОЗУ И ЕНЗООТСКУ ЛЕУКОЗУ

Обавезно је да говеда, овце и козе једном годишње буду дијагностички прегледане и то говеда на бруцелозу, туберкулозу и ензоотску леукозу говеда и овце и козе на бруцелозу.

Дијагностичка испитивања говеда на бруцелозу, туберкулозу и ензоотску леукозу говеда у 2010. години обавиће се код животиња, при чему период од последњих испитивања није краћи од 11 месеци ни дужи од 12 месеци.

За сваки позитиван налаз на бруцелозу, туберкулозу, ензоотску леукозу говеда и болест плавог језика обавезно се обавља епизоотиолошки увиђај.

Средства за дијагностичка испитивања на бруцелозу и болест плавог језика говеда, оваца и коза, туберкулозу и ензоотску леукозу говеда, која врше ветеринарске организације и институти обезбеђена су у буџету Републике Србије.

Средства за накнаду штете за убијене, односно заклане животиње, за убијање на хуман начин и нешкодљиво уклањање лешева и дезинфекцију, дезинсекцију, дератизацију зараженог објекта и дворишта, обезбеђена су у буџету Републике Србије.

1. Бруцелоза говеда (*Brucella abortus*), оваца и коза (*B. Melitensis* i *B. Ovis*)

Дијагностичко испитивање говеда, осим мужјака намењених за тов, вршиће се код свих животиња старијих од 12 месеци, а дијагностичко испитивање оваца и коза вршиће се код свих животиња старијих од шест месеци у циљу раног откривања бруцелозе и утврђивања и одржавања статуса газдинства говеда, оваца и коза слободног од бруцелозе.

Надлежни научни и специјалистички ветеринарски институти врше дијагностичка испитивања поуздано обележених узорака крвних серума говеда, оваца и коза применом брзих метода (брза серумска аглутинација, односно Розе Бенгал или флуоросцентна поларизација), а у случају позитивног резултата применом и потврдне серолошке методе (индиректна ELISA).

У случају добијања позитивног резултата, врши се поновно узорковање крви код животиња које су реаговале позитивно уз присуство ветеринарског инспектора и епизоотиолога из надлежног ветеринарског института. Испитивање узорка применом потврдне серолошке методе (компетитивна ELISA или RVK) на присуство специфичних антитела против бруцела врсте врши се у надлежном ветеринарском институту.

Надлежни институти су дужни да одмах по добијању позитивног налаза доставе резултате испитивања ветеринарском инспектору и Министарству.

Научни и специјалистички ветеринарски институти дужни су да репрезентативан број узорака серума, одређен од стране Министарства, чувају у банци серума најмање једну годину.

Говеда, овце и козе код којих је дијагностичким испитивањем потврђена бруцелоза, одмах а најкасније у року од седам дана, уз присуство ветеринарског инспектора убијају се на хуман начин, а лешеви нешкодљиво уклањају на прописан начин.

Овце или козе које потичу из зараженог стада, а код којих није потврђено присуство антитела против бруцела врсте, упућују се на клање одмах, а најкасније року од 30 дана, а говеда се испитују у складу са посебним прописима.

У случају да серолошки негативне овце и козе из зараженог дворишта није могуће упутити на клање, Министарство може одобрити њихово убијање на хуман начин.

Сви расплодни овнови и јарчеви се пре пуштања у промет обавезно морају испитати на инфекцију са *B. ovis* (Епидидимитис оваца).

2. Туберкулоза

Ради раног откривања туберкулозе и утврђивања статуса газдинства говеда слободног од туберкулозе, вршиће се дијагностичко испитивање на туберкулозу код свих говеда старијих од шест недеља применом интрадермалних туберкулних тестова у складу са посебним прописом.

Животиње код којих је дијагностичким испитивањем утврђена туберкулоза надлежни ветеринарски инспектор у најкраћем року, а најкасније у року од 30 дана упућује на клање. У случају да животињу није могуће упутити на клање, Министарство може одобрити њихово убијање на хуман начин.

Сва заклана говеда морају да се прегледају на присуство патоанатомских лезија карактеристичних за туберкулозу. Уколико се после клања установи присуство таквих промена, оне морају да се пошаљу у овлашћену лабораторију ради бактериолошких испитивања на присуство узрочника туберкулозе.

Ветеринарски инспектор у кланици мора да води посебну евиденцију о сваком утврђеном случају туберкулозе говеда, свиња и да о налазу обавести надлежног ветеринарског инспектора у месту порекла туберкулозне животиње.

Ради утврђивања што већег броја оболелих или инфицираних животиња у запату, епизоотиолошкој јединици или подручју, Министарство може поред туберкулинског теста применити коришћење гама-интерферон теста на начин који је прописан у последњем издању OIE Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines.

3. Ензоотска леукоза говеда

Ради раног откривања ензоотске леукозе говеда и успостављања статуса газдинства слободног на ову болест извршиће се дијагностичко испитивање свих говеда старијих од 24 месеца на целој територији Републике Србије.

Дијагностичка испитивања извршиће се методом ELISA теста на групним узорцима према упутству произвођача дијагностичког теста. Ако се у групном узорку установи позитивна реакција, извршиће се и појединачно испитивање узорака крвних серума.

Животиње код којих је дијагностичким испитивањем утврђена ензоотска леукоза, најкасније у року од 30 дана, надлежни ветеринарски инспектор упућује на клање. У случају да животиња није могуће упутити на клање, Министарство може одобрити њихово убијање на хуман начин.

Код животиња код којих је дијагностичким испитивањем утврђена ензоотска леукоза забрањен је природни припуст и вештачко осемењавање животиња.

Сва заклана говеда морају бити прегледна на линији клања од стране ветеринарског инспектора који ће све туморе сумњиве на lympho-sarcoma послати Научном институту за ветеринарство Србије у Београду, ради даљих дијагностичких испитивања.

Ветеринарски инспектор у кланици мора да води посебну евиденцију о сваком утврђеном случају тумора и да о позитивном налазу обавести надлежног ветеринарског инспектора у месту порекла леукозне животиње.

Надлежни ветеринарски инспектор у месту порекла леукозне животиње мора извршити надзор над дијагностички испитивањима на леукозу у газдинству из којег потичу оболеле животиње.

4. Болест плавог језика

Ради откривања, праћења и сузбијања болести плавог језика спроводиће се мониторинг на болест плавог језика у рестриктивним зонама (програм мониторинга на болест плавог језика) као и надзор на болест плавог језика ван рестриктивних зона (програм надзора на болест плавог језика).

Мониторингом ће бити обухваћене популације говеда, оваца и коза из банке серума. Крвни серуми биће прегледани At-ELISA тестом, а крв RT-PCR методом.

Поред дијагностичког испитивања узорака крвних серума код пријемчивих животиња, вршиће се и континуирано хватање и идентификација вектора болести плавог језика (инсеката из рода *Culicoides*), у складу са програмом и планом Министарства.

5. Инфективно запаљење вимена

Произвођачи млека и производа од млека намењених за људску исхрану дужни су да подвргну сваку музну краву, овцу и козу прегледу на поремећај секреције вимена два пута годишње у размаку од шест месеци применом брзе методе (Калифорнија маститис тест). У случају позитивне реакције, надлежна ветеринарска организација ће узорак млека доставити надлежном институту на бактериолошко испитивање и на основу резултата бактериолошког испитивања спровести лечење.

Млеко се може ставити у промет по спроведеном лечењу и по добијању негативног резултата бактериолошког испитивања.

VII. ДИЈАГНОСТИЧКО ИСПИТИВАЊЕ НА ТРИХИНЕЛОЗУ, САЛМОНЕЛОЗУ И ТИФУС ЖИВИНЕ, ИНФЛУЕНЦУ ПТИЦА, ИНФЛУЕНЦУ СВИЊА, ХЛАМИДИОЗУ ПТИЦА, ИНФЕКТИВНУ АНЕМИЈУ КОЊА, ЛЕПТОСПИРОЗУ, КЈУ-ГРОЗНИЦУ, БОЛЕСТИ РИБА И БОЛЕСТИ ПЧЕЛА

Дијагностичко испитивање на трихинелозу, салмонелозу и тифус живине, инфлуенцу птица, инфлуенцу свиња, хламидиозу птица, инфективну анемију коња, лептоспирозу, кју-грозницу, болести риба и болести пчела обављаће се у континуитету.

1. Трихинелоза

Дијагностички преглед на присуство ларве *Trichinella* вршиће се методом компресије или вештачке дигестије у узорцима мяса свих закланих свиња, закланих коња, свих одстрелених дивљих свиња, као и код свиња закланих у домаћинству за споствене потребе.

Приликом клања свиња за сопствене потребе власник или држалац животиње мора, уз прописани узорак мяса за преглед на трихинелозу доставити ветеринарској организацији која врши преглед и ушну маркицу ради идентификације и евидентирања узорка заклане животиње.

Обавезна је системска дератизација зараженог подручја и нешкодљиво уклањање лешева глодара, као и планска дератизација свих објеката у којима се држе и узгајају животиње.

План дератизације доноси надлежни научни или ветеринарски специјалистички институт на основу анализе епизоотиолошке ситуације за своје подручје.

Системску дератизацију зараженог подручја врше ветеринарске организације којима су по јавном конкурсном и закљученом уговору са Министарством, уступљени наведени послови из Програма мера, и испуњавају прописане услове за вршење дезинфекције, дезинсекције и дератизације.

Ветеринарски инспектор у кланици води евиденцију о сваком утврђеном случају трихинелозе и о томе обавештава ветеринарског инспектора у месту порекла животиње ради предузимања мера и пријаве болести.

2. Салмонелоза-пулароза живине (*Salmonella pullorum*), тифус живине (*S.gallinarum*) и инфекције живине са *S.enteritidis*, *S. typhimurium* и *S.arizonae*

У циљу спречавања појаве, ширења и сузбијања салмонелозе живине, сва газдинства на којима се држи и узгаја живина и перната дивљач, морају бити регистровани и евидентирани у Централној бази.

Обавезно је лабораторијско испитивање (бактериолошко, односно серолошко) свих јаја живине и пернате дивљачи чији се производи користе за јавну потрошњу. Слање узорака из ових објеката мора бити под надзором ветеринарског инспектора. Величина узорака дата је табелема, и то:

Табела број 1 Живина у узгоју и за производњу приплодних јаја

Табела број 2 Производња у инкубаторима

Табела број 3 Живина у узгоју за производњу конзумних јаја

Табела број 4 Живина за тов

Јато живине и пернате дивљачи која је намњено за клање (које подразумевају искључиво животиње исте врсте и старости које потичу из истог објекта) мора бити слободно од *Salmonella spp.*, а што ће бити потврђено лабораторијским налазом овлашћеног научног, односно специјалистичког ветеринарског инситута који не сме бити старији од 15 дана.

Фабрика и мешаоне сточне хране дужне су да достављају на бактериолошки преглед једном месечно у надлежни ветеринарски институт

узорке свих хранива (компоненти) животињског порекла пре припремања хране за живину, као и узорке свих готових смеша.

3. Инфлуенца птица

Вршиће се активни и пасивни надзор над живином, пернатом дивљачи и дивљим птицама и то:

- у оквиру пасивног надзора ветеринарске амбуланте, ветеринарске станице и ветеринарске службе ће сваки случај сумње на инфлуенцу код живине, пернате дивљачи и дивљих птица, послати на лабораторијско испитивање;

- у оквиру активног надзора дијагностичко испитивање обухватиће живину, пернату дивљач и дивље птице по посебном програму испитивања које ће донети Министарство;

- у случају неповолне епизоотиолошке ситуације у околним земљама и региону, Министарство може донети посебан програм испитивања за чије спровођење се средства обезбеђују у буџету Републике Србије.

4. Инфлуенца свиња

У оквиру активног надзора извршиће се дијагностичко испитивање свиња по посебном програму здравствене заштите које доноси министар пољопривреде, шумарства и водопривреде.

У случају сумње на појаву пандемијског соја вируса А (H1N1/2009) на газдинству на основу анализе ризика и постојања епидемиолошких података о појави пандемијске инфлуенце код људи Министарство ће одобрити дијагностичка испитивања на пандемијску инфлуенцу свиња на статистички значајном узорку.

Средства за дијагностичка испитивања свиња на пандемијску инфлуенцу свиња А (H1N1/2009) на зараженом газдинству и контактним газдинствима, обезбеђена су у буџету Републике Србије.

5. Хламидиоза птица

Сва матична јата и газдинства на којима се држе и узгајају и на којима се обавља промет егзотичних, украсних и собних птица и голубова морају бити регистрована у Министарству, а птице које потичу из ових објекта, а намењени су за расплод, продају, изложбе и слично морају бити слобоне од хламидиозе.

Лабораторијска испитивања на хламидиозу птица вршиће се у надлежном ветеринарском институту. Лабораторијски налаз за птице у промету не сме бити старији од 60 дана.

6. Инфективна анемија коња

Ради откривања, праћења и сузбијања инфективне анемије коња спроводиће се обележавање свих коња микрочиповима и њихово дијагностичко испитивање применом Coggins теста (агар гел имунодифузионим тест - АГИД) као и евидентирање газдинства на којима се узгајају коњи. Дијагностичко испитивање може се извршити и применом ELISA теста али се у том случају сваки позитивни резултат мора потврдити применом АГИД теста.

Када држалац коња продаје или на други начин отуђује коње потврда о извршеном прегледу на инфективну анемију коња не сме бити старија од 30 дана.

Средства за накнаду штете власницима за убијене, односно заклане животиње обезбеђена су у буџету Републике Србије.

7. Лептоспироза

Ради откривања, праћења и сузбијања лептоспирозе вршиће се дијагностичка испитивања применом методе микроскопска аглутинација (МАТ) код бикова, нерастова, овнова, јарчева и пастува који служе за природни припуст и производњу семена за вештачко осемењавање два пута годишње.

У случају неповољне епизоотилошке ситуације на основу посебног програма Министарства, а на предлог надлежног ветеринарског института може се вршити испитивање и других врста и категорија животиња.

8. Кју-грозница

Испитивања на кју-грозницу вршиће се код откривања извора болести након епидемија код људи и особа професионално изложених инфекцији, као и код сваког побачаја код говеда, оваца и коза.

На основу анализе ризика код појаве болести, министарство може одобрити убијање оболелих животиња на стручан и хуман начин.

Средства за дијагностичка испитивања на кју грозницу, накнаду штете за убијене животиње, спроведене наређене мере у зараженом дворишту обезбеђена су у буџету Републике Србије.

9. Трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије

У оквиру посебног програма Министарства за лабораторијско испитивање узорака хране за преживаре, свиње и живину на присуство месно, месно-коштаног и коштаног брашна и дијагностичко испитивање узорака на присуство трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија, набавку дијагностикума, транспорт узорака и накнаду штете за клање и убијање заражених животиња или животиња за које се сумња да су заражене, обезбеђена су средства у буџету Републике Србије.

10. Болести риба

Извршиће се евиденција и регистрација свих објеката за узгој и држање риба, односно животиња аквакултуре, укључујући и она за спортски риболов, на којима се мора обезбедити стални ветеринарски надзор са редовним клиничким прегледом животиња, узорковањем и лабораторијским испитивањима.

Отворене воде могу се порибљавати само рибом пореклом из узгајалишта на коме су обављене мере контроле болести риба.

1) Клинички преглед и узорковање

Клиничке контроле здравственог стања и инспекцијски прегледи узгајалишта риба врше се у оним периодима године када је температура воде одговарајућа за развој одређених болести, и то: испод 14°C за заразну некрозу гуштераче, вирусну хеморагичну септикемију, заразну хематопоезну некрозу и ренибактериозу, испод 20°C за пролећну виремију шарана, односно изнад 24°C за кои херпес вирозу.

Клинички прегледи се врше два пута годишње, при чему интервали између прегледа морају износити најмање четири месеца. Све производне јединице (рибњаци, базени, кавези итд.) морају бити прегледане како би се утврдило присуство угинулих или риба неуобичајеног понашања.

Узорковање се врши на следећи начин:

- ако су присутне калифорнијске пастрмке, само рибе те врсте морају бити одабране за узорковање; ако калифорнијске пастрмке нису присутне, узорак треба сачинити од риба свих других присутних врста које су пријемчиве на заразну некрозу гуштераче, вирусну хеморагичну септикемију, заразну хематопоезну некрозу и ренибактериозу; све врсте треба да буду пропорционално заступљене у узорку;

- осим шарана, узорак треба сачинити од риба свих других врста које су пријемчиве на пролећну виремију шарана (караш, сиви толстолобик, бели амур, штука, сом, сунчаница);

- ако на рибњаку постоји матични запат неопходно је да једно узорковање годишње буде усмерено на полне продукте (оваријална течност, млечац) у време мреста риба;

- када се у производњи риба користи више од једног извора воде, рибе из свих извора воде морају бити присутне у узорку;

- ако су у објектима присутне, тек угинуле (које нису у стању распадања) или рибе неуобичајеног понашања, првенствено треба одабрати такве рибе за узорак; када нема таквих риба, одабрати рибе нормалног, здравог изгледа, на такав начин да су сви делови узгајалишта, као и све старосне категорије пропорционално заступљене у узорку.

На свим пастрмским рибњацима у време мреста (новембар-фебруар) извршиће се клинички преглед матичног јата пастрмских врста риба на присуство узрочника вирусне хеморагичне септикемије, заразне хематопоезне некрозе, заразне некрозе гуштераче и ренибактериозе, и доставити оваријалну течност (при крају истискивања) од 150 примерака (30 узорака) матичног јата пастрмских врста риба за лабораторијске анализе.

На свим пастрмским рибњацима у пролеће (мај-јуни) извршиће се клинички преглед свих категорија пастрмске млађи и доставити 150 примерака (30 узорака) млађи пастрмских врста риба за вирусолошке анализе на присуство узрочника вирусне хеморагичне септикемије, заразне хематопоезне некрозе и заразне некрозе гуштераче.

На свим шаранским рибњацима у пролеће (март-април), при температури воде испод 20°C, и у јесен (октобар-новембар), при температури воде испод 18°C, извршиће се клинички преглед шаранске млађи (једногодишња и двогодишња млађ) и доставити материјал од 150 примерака (30 узорака) за вирусолошке анализе на присуство узрочника пролећне виремије шарана.

На свим шаранским рибњацима лети (август-септембар), при температури воде изнад 24°C извршиће се клинички преглед свих категорија шаранске млађи

(једногодишња и двогодишња млађ) и доставити материјал од 150 (30 узорака) примерака за вирусолошке анализе на присуство узрочника који херперс вирус.

Ако је мањи број од 2000 јединки у узгоју на рибању, величина узорка одредиће се према следећој табели:

Табела: Одређивање величине узорка

Величина јата (број јединки у узгоју)	Број јединки за утврђивање узрочника у преваленци од најмање 5%	Број узорака за утврђивање узрочника у преваленци од најмање 5%
50	35	7
100	45	9
250	50	10
500	55	11
1000	55	11
1500	55	11

2) Припрема, обележавање и слање узорака на лабораторијско испитивање

Пре слања узорака у лабораторију, помоћу стерилних инструмената за секцију издвојити делове органа за испитивање и пребацити их у стерилне пластичне епрувете са транспортним медијумом тј. медијумом за ћелијске културе са 10% телећег серума и антибиотцима. Препоручује се комбинација од 200 јј пеницилина, 200 µg стрептомицина и 200 µg канамицина по милилитру (ml), могу се користити и други антибиотици доказане ефикасности. Ткива која се користе за испитивање су слезина, предњи бубрег, срце и мозак.

Оваријалну течност или делове органа мужјака од највише 5 риба сакупити у једну стерилну епрувету која садржи најмање 4 ml транспортног медијума, што представља један пулирани узорак. Ткиво у сваком узорку мора да тежи најмање 0,5 g.

Епрувете треба ставити у ручне фрижидере (нпр. полистиренске кутије дебелих зидова) заједно с довољном количином леда или улошцима за фрижидер који ће осигурати хлађење узорака током транспорта до лабораторије. Замрзавање мора бити избегнуто.

Током транспорта температура узорка не сме да буде изнад 10°C, а лед при пријему мора да буде још увек присутан у транспортној кутији.

Вирусолошко испитивање мора почети у што краћем року, не касније од 48 сати након узорковања. У изузетним случајевима вирусолошко испитивање може започети најкасније 72 сата након узорковања, под условом да је материјал за испитивање заштићен транспортним медијумом и да су температурни услови током транспорта задовољени.

У лабораторију се могу послати целе рибе под условом да је могуће испунити захтеве у односу на температуру током транспорта. Целе рибе могу бити замотане у упијајући папир и послате у пластичним кесама, охлађене као што је претходно наведено. Могу се слати и живе рибе.

Дијагностичка испитивања обављаће Научни институт за ветеринарство Србије, Београд.

Средства за узорковање и дијагностичка испитивања на болести риба предвиђене Програмом мера обезбеђена су у буџету Републике Србије.

11. Болести пчела

Ради откривања, праћења и сузбијања болести пчела, обавезна је евиденција свих газдинстава на којима се узгајају пчеле.

У промет могу да се ставе само здраве пчелиње заједнице, односно оне које потичу са регистрованих газдинстава и код којих су спроведене предвиђене мере.

1) Америчка куга пчелињег легла

На газдинствима у којима је у 2009. години утврђена америчка куга морају се клинички прегледати све пчелиње заједнице, као и оне које се налазе у кругу пречника три километара од зараженог пчелињака.

На газдинствима за узгој и продају матица, која морају бити регистрована у Министарству, вршиће се клинички преглед свих пчелињих заједница. Из пчелињих друштава која су сумњива на болест, ветеринарски инспектор ће наложити достављање узорака у лабораторију на преглед на америчку кугу пчелињег легла. Свака сумња се мора потврдити лабораторијским анализама са проценом старости процеса.

На преглед се доставља комад саћа са поклопљеним леглом величине 10x10 на коме су знаци болести добро видљиви и у одговарајућој амбалажи.

Средства за накнаду штете која је настала уништавањем кошница после дијагностиковања куге пчела, дезинфекција зараженог пчелињака и уништавање зараженог роја пчела, обезбеђена су у буџету Републике Србије, ако патолошки процес није старији од два месеца.

2) Ноземоза пчела

Приликом отварања пчелињих заједница у пролеће зимске губитке угинулих пчела доставити на лабораторијски преглед надлежном научном или специјалистичком ветеринарском институту. Материјал за преглед доставља надлежна ветеринарска служба под надзором ветеринарске инспекције.

У току сезоне узгоја и промета матица из свих пчелињих заједница, надлежни ветеринарски инспектор наложиће узорковање пчела и њихово слање на лабораторијска испитивања.

3) Варооза

Дијагностички преглед на свим пчелињацима вршиће се на вароозу, а по потреби и превентивно третирање пчелињих заједница и то пет пчелињих заједница на пчелињацима који имају до 50 заједница, односно третирање 10% пчелињих заједница на газдинствима која имају више од 50 заједница.

Дијагностичко испитивање обављаће се у научним и специјалистичким ветеринарским институтима на материјалима достављеним искључиво преко надлежне ветеринарске службе под надзором ветеринарске инспекције.

4) Тропилелоза

На свим пчелињацима ће се извршити преглед подлошке на узрочника тропилелозе (*Tropilaelaps* spp.) и то у времену дијагностичког прегледа на вароозу.

5) Етиноза

На свим пчелињацима ће се извршити преглед пчелињих друштава на етинозу (*Aethina tumida*) и то у време дијагностичког прегледа на вароозу.

12. Инфекције говеда, оваца и коза изазване анаеробним и аеробним узрочницима

У подручјима у којима постоји ризик од појаве или се утврде ове инфекције, вршиће се вакцинација и серумизација пријемчивих животиња по решењу Министарства, а на основу мишљења надлежног научног или специјалистичког института.

13. Здравствени надзор код дивљачи и дивљих животиња

У циљу праћења и контроле здравственог стања и утврђивања епизоотиолошке ситуације (заразних и паразитских болести) код дивљачи и дивљих животиња спроводиће се имунопрофилактичке мере и дијагностичка испитивања у зависности од животињске врсте на основу програма надлежног научног или специјалистичког института уз сагласност Министарства.

Правна лица која се баве ловство, односно корисници ловишта дужни су да обезбеде услове за имунопрофилактичке мере и дијагностичка испитивања дивљачи.

Пресељење и транспорт дивљачи и дивљих животиња не може се извршити без претходно спроведених мера по програму надлежног научног или специјалистичког института.

VIII. ДИЈАГНОСТИЧКА ИСПИТИВАЊА КОД ПОБАЧАЈА

Власник, односно држалац животиње дужан је да пријави сваки случај побачаја код крава, јуница, оваца, коза, крмача, назимица и кобила, ветеринарској организацији.

Организовање, узимање и слање патолошког материјала и крви у надлежни научни или специјалистички институт врши ветеринарска организација, уз присуство ветеринарског инспектора, ради утврђивања узрока побачаја (лептоспироза, листериоза, кју- грозница, итд.).

Средства за дијагностичка испитивања код утврђивања узрока побачаја обезбеђена су у буџету Републике Србије.

IX. ДИЈАГНОСТИЧКО ИСПИТИВАЊЕ У ЦЕНТРИМА ЗА ВЕШТАЧКО ОСЕМЕЊАВАЊЕ ГОВЕДАИ СВИЊА И ДИЈАГНОСТИЧКО ИСПИТИВАЊЕ ПРИПЛОДНИХ БИКОВА И НЕРАСТОВА КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ПРИРОДНО ПАРЕЊЕ

Дијагностичком испитивању у центрима за вештачко осемењавање говеда и дијагностичком испитивању приплодних бикова који се користе за природно парење подлежу све приплодне животиње два пута годишње на бруцелозу, туберкулозу, ензоотску леукозу говеда, кампилобактериозу, трихомонијазу, бовину вирусну дијареју, инфективни бовини ринотрахеитис и инфективни пустулозни вулвовагинитис и лептоспирозу.

Поред испитивања на присуство специфичних антитела у узорцима крвних серума приплодних животиња на бруцелозу, леукозу, инфективни бовини ринотрахеитис и инфективни пустулозни вулвовагинитис и лептоспирозу морају се извршити вирусолошка испитивања семена и то на сваких шест месеци на говеђу вирусну дијареју и на свака три месеца на инфективни бовини ринотрахеитис и инфективни пустулозни вулвовагинитис и микробиолошка испитивања испирка препуцијума бикова на *Campylobacter fetus bsp. venerealis* и *Trichomonas fetus* на сваких шест месеци.

Дијагностичком испитивању приплодних нерастова у центрима за вештачко осемењавање свиња подлежу све приплодне животиње два пута годишње и то на:

- бруцелозу (*B. abortus*, *B. suis*);
- туберкулозу (бовиним туберкулином);
- аујецкијеву болест (методама базираним на серум неутрализацији или ELISA тесту);
- лептоспирозу (МАТ метода),
- PRRS

Приплодне животиње морају бити клинички здраве, а резултати лабораторијских испитивања на наведене болести морају бити негативни.

Средстава за дијагностичка испитивања на бруцелозу приплодних бикова, нерастова, туберкулозу приплодних бикова и нерастова, ензоотску леукозу приплодних бикова обезбеђена су у буџету Републике Србије.

X. ПЛАН СПРОВОЂЕЊА ИМУНОПРОФИЛАКТИЧКИХ МЕРА И ДИЈАГНОСТИЧКИХ ИСПИТИВАЊА И КОНТРОЛА СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА МЕРА

Спровођење активности по Програму мера врше ветеринарске организације којима су по јавном конкурс и закљученом уговору са Министарством, уступљени наведени послови из Програма мера, изузев послова вакцинације паса и мачака које могу обављати све ветеринарске организације у складу са Законом о ветеринарству.

Ветеринарске службе спроводе Програм мера за потребе сопственог сточарства.

Пре почетка спровођења имунопрофилактичких мера и дијагностичких испитивања ветеринарске организације, односно ветеринарске службе праве план који се обавезно доставља надлежном ветеринарском инспектору. Један примерак плана оверен од стране овлашћеног лица из ветеринарске организације и ветеринарског инспектора доставља се надлежном институту. Институт

обједињује све извештаје, и извештај оверен потписом и печатом од стране овлашћеног лица у институту и шефа ветеринарске инспекције доставља се Министарству.

Дијагностичка испитивања обављаће научни и специјалистички ветеринарски институти, Завод за антирабичну заштиту „Луј Пастер” у Новом Саду и Факултет ветеринарске медицине у Београду. У случају да надлежни ветеринарски институт није акредитован за спровођење прописаних метода, испитивање ће спроводити научни или специјалистички институт који је акредитован за та испитивања.

Испитивање за врсте и категорије животиња која нису прописана овим програмом мера спроводиће се у складу са важећим подзаконским актима за наведену болест.

Научни, односно специјалистички ветеринарски институти вршиће дистрибуцију вакцина против класичне куге свиња, атипичне куге живине (осим инактивисаних вакцина за живину које у себи садрже и вирус атипичне куге живине) и беснила, а по расподели коју одреди Министарство као и туберкулина за спровођење туберкулинизације.

Ветеринарске организације и надлежни научни, односно специјалистички ветеринарски институти дужни су да воде евиденцију о пословима по Програму мера, а извештаје о спроведеним мерама доставе Министарству и надлежном инспектору најкасније до 15. у текућем месецу за претходни месец.

Промет живих животиња дозвољен је само уколико су обележене и евидентиране на прописан начин, уколико потичу из газдинстава регистрованих и евидентираних у Централној бази, уколико су спроведени послови по Програму мера за дату животињску врсту и старосну категорију, на регистрованим сточним пијацама, догонима и другим откупним местима која су под сталном ветеринарском контролом.

Животиње, храна и производи животињског порекла могу да се ставе у промет само ако су извршене све мере утврђене Програмом мера.

Ветеринарска инспекција ће вршити контролу спровођења Програма мера.

О резултатима контроле, као и о наложеним мерама, ветеринарска инспекција ће обавештавати Министарство до 15. у месецу за претходни месец, односно одмах након утврђивања недостатака.

До краја јануара 2011. године ветеринарска инспекција ће сачинити годишњи извештај извршених контрола спровођења Програма мера у 2010. години.

Табела број 1

ЖИВИНА У УЗГОЈУ И ЗА ПРОИЗВОДЊУ ПРИПЛОДНИХ ЈАЈА

категорија/узраст живине	мето узимања узорка	узорак	број узорака		учесталост
једнодневни пилићи (до 72 сата старости)	из објекта за узгој	транспортни подлошци и угинули пилићи у транспорту и током прва 3 дана	10 транспортних подложака, транспортна угинућа и сви угинули пилићи		одмах по испоруци
1.-3. недеља старости	из објекта за узгој	угинули пилићи	најмање 10 угинулих пилића		1x
8. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1x
12. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1x
16. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1x
21. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1x
после проношења и за време носивости	из објекта за узгој	крв	величина јата (ком.)	број узорака	1. пут при производњи од 15% 2. пут у старости 42-46 недеља
			до 120	једнак броју живине у јату	
			преко 120	120	
		збирни узорак фецеса	5 узорака*		1x месечно
		угинула живина	најмање 3		1x месечно

*(1 узорак представља 12 свежих појединачних фецеса)

Табела број 2

ПРОИЗВОДЊА У ИНКУБАТОРИМА

категорија/ узраст живине	место узимања узорка	узорак	број узорака	учесталост
инкубатори капацитета мањег од 1000 јајчаних места	инкубатор	неизлежено пиле у љусци или једнодневно пиле	1 узорак	по 1х од сваког јата чија су јаја допремљена у инкубатор при сваком лежењу
инкубатори капацитета већег од 1000 јајчаних места	инкубатор	неизлежено пиле у љусци или једнодневно пиле	2 узорка	по 1х од сваког јата чија су јаја допремљена у инкубатор при сваком лежењу

*(1 узорак представља 30 неизлежених или једнодневних пилића)

Табела број 3

ЖИВИНА У УЗГОЈУ И ЗА ПРОИЗВОДЊУ КОНЗУМНИХ ЈАЈА

категорија/узраст живине	мето узимања узорка	узорак	број узорака		учесталост
једнодневни пилићи (до 72 сата старости)	из објекта за узгој	транспортни подлошци и угинули пилићи у транспорту и током прва 3 дана	10 транспортних подложака и сви угинули пилићи		одмах по испоруци
3. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1х
8. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1х
14. недеља старости	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	5 узорака*		1х
од 25 недеља старости	из објекта за узгој	јаја (1 узорак чини 10 конзумних јаја у љусци)	величина јаја (ком.)	број узорака	1х месечно
			до 1000	1	
			1001-3000	3	
			3001-5000	4	
			Преко 5001-10000	6	
			Преко 10000	6 на сваких 10000	
		збирни узорак фецеса	5 узорака*		1х месечно
угинула живина	Најмање 3		1х месечно		

*(1 узорак представља 12 свежих појединачних фецеса)

Табела број 4

ЖИВИНА ЗА ТОВ

категорија/узраст живине	мето узимања узорка	узорак	величина јата	број узорака	учесталост
једнодневни пилићи (до 72 сата старости)	из објекта за узгој	транспортни подлошци и угинули пилићи у транспорту и током прва 3 дана	до 500	10 подложака, транспортна угинућа и сви угинули пилићи	одмах по испоруци
			501-5000	10 подложака, транспортна угинућа и сви угинули пилићи	
			5001-12000	10 подложака, транспортна угинућа и 30% угинулих пилића	
			преко 12000 (затворен систем това)	10 подложака, транспортна угинућа и 30% угинулих пилића	
живина у тову	из објекта за узгој	збирни узорак фецеса	до 500	1	до 14 дана пре клања
			501-5000	3	
			5001-12000	4	
			Преко 12000	5	

*(1 узорак представља 12 свежих појединачних фецеса)